

Šis puslapis atspausdintas iš DELFI interneto vartų.
Adresas <http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=16414578>

Žmogaus teisių gynėjai: „skinų“ judėjimas - labai pavojingas reiškinys

Mindaugas Jackevičius, www.DELFI.lt
2008 kovo mėn. 21 d. 16:55

Kas blogo, jei patriotiškai jaunuoliai neša trispalvę, dainuoja lietuviškas dainas? Ar nemanote, kad gėjai gali pažeisti mano teises, demonstruodami savo organus, „pozas“ demonstracijų metu? Šiuos ir daugelį kitų klausimų DELFI skaitytojai uždavė interneto konferencijoje [dalyvavusiai](#) Žmogaus teisių stebėjimo instituto tyrimų vadovei Jolantai Samuolytei.

Corbis/Scanpix

„Diskriminacija Lietuvoje, deja, yra“, - teigė J. Samuolytė, atsakydama tuo abejojantiems skaitytojams. Remdamasi pavyzdžiais, ji kalbėjo ne tik apie garsiai nuskambėjusias „skinų“ [eitynes](#) Vilniuje kovo 11 d.

J. Samuolytė aiškino, kad tokių grupuočių kaip „skinai“ judėjimas yra labai pavojingas reiškinys ir jų narių išsakytus rasistinius šūkius yra labai svarbu sureaguoti tinkamai – tai neturi tapti precedentu panašiems įvykiams atsirasti ateityje.

Tačiau buvo ir tokių, kurie „skinų“ eitynėse nieko bloga nematė.

„Iš tiesų nėra nieko blogo, kai jaunimas dainuoja lietuviškas dainas. Problema atsiranda, kai pradėdami skanduoti rasinę neapykantą kurstantys šūkiu kaip „Juden raus“ („žydai lauk“), „užmuškite tą žyduką“, „Lietuva be rusų“ ir panašiai. Jei kovo 11 d. eisenoje būtų dainuotos tik lietuviškos patriotinės dainos ir himnas, šiandien apie šias eitynes niekas nekalbėtų, nes jos nebūtų pažeidusios niekieno teisių, būtų traktuojamos tik kaip pasinaudojimo žodžio laisve pavyzdys“, - aiškino žmogaus teisių ekspertė.

Ji priminė ir gėjų organizacijos pastangas Vilniuje suorganizuoti viešą akciją, kurios metu norėta išskleisti vaivorykštės vėliavą.

J. Samuolytė pasakojo ir apie atvejį Klaipėdoje. Vykdamas savaitės prieš rasinę diskriminaciją renginius, čia buvo pakabintas plakatas „Žmonių rasė - viena rasė. Pasakyk rasizmui ne“. Tačiau kažkas ant žodelio „ne“ priklijavo „taip“ (šūkis buvo pataisytas į „pasakyk rasizmui taip“).

Jai pačiai teko girdėti atvejų, kai juodaodis Lietuvoje buvo sumušamas, jo atžvilgiu nuolat buvo išsakomi rasistiniai šūkiu. Tačiau, pasak J. Samuolytės, teisėsaugos institucijos ne visada sureagoja tinkamai ir kartais net atsisako užregistruoti rasinio pobūdžio nusikalstamas veikas.

Anot ekspertės, pastebima tendencija, kad daugelis užsieniečių, Lietuvoje pragyvenusių 5-10 metų, nusprendžia palikti šalį.

Ragina kreiptis į policiją

Žmogaus teisių ekspertė sakė, kad vienas pagrindinių būdų kovojant su diskriminacija, kurio šiandien pasigendama - planinė, šviečiamoji ir ugdomoji valstybės politika, nukreipta į visų visuomenės sluoksnių tolerancijos ugdymą.

Tačiau, pasak jos, kiekvienas asmuo gali prisidėti prie tolerancijos sklaidos nebūdamas pasyvus - pastebėjęs gatvėje įvykius, galėtų kreiptis į policijos komisariatą, pastebėjęs rasinę neapykantą, diskriminaciją skleidžiančius komentarus internetinėje erdvėje, gali kreiptis į prokuratūrą su pareiškimais pradėti ikiteisminius tyrimus šių asmenų atžvilgiu.

„Svarbiausia - nebūti pasyviais ir nestebėti abejingai, kai yra diskriminuojami šalia mūsų esantys asmenys“, - teigė J. Samuolytė.

Anot jos, taip pat labai svarbu, kad tolerancija kitos gyvenamosios tautybės asmenų atžvilgiu būtų pradėta ugdyti jau vaikų darželiuose ir pradinėse mokyklose - tada būtų užkirstas kelias užaugti netolerantiškai ir nepakančiai kartai.

Buvo abejojančių, ar „ta bekrastė tolerancija anksčiau ar vėliau atsisuks prieš visus žmones“. „Tolerancija negali atsisukti prieš kitus asmenis, nes jos esmė - VISUS žmones traktuoti lygiai. Todėl jei mes su kitais asmenimis elgsimės kaip su sau lygiais, niekas kitaip su mumis nesielgs“, - aiškino J. Samuolytė.

Ji priminė, kad Lietuvoje kiekvienas žmogus gali naudotis Konstitucijoje garantuojama saviraiškos laisve, tačiau ja naudojantis negalima pažeidinėti kitų teisių - negalima kurstyti rasinės neapykantos kitų asmenų atžvilgiu. Už tai Baudžiamajame kodekse yra numatyta baudžiamoji atsakomybė - bauda, laisvės apribojimas, areštas, laisvės atėmimas iki 2 metų.

O kur riba tarp nuomonės reiškimo ir rasinės diskriminacijos? Pasak Žmogaus teisių stebėjimo instituto tyrimų vadovės, ši riba ne visada yra akivaizdi, o teisminės praktikos taip pat trūksta.

„Tačiau naudojantis savo žodžio laisve ir išsakant savo mintis viešai, būtina turėti omenyje ir pabandyti atsakyti sau į klausimą, ar mano nuomonė negali būti suprasta kito žmogaus (apie kurį ji yra išsakoma) kaip tyčiojimasis, niekinimas, neapykantos skatinimas ir kurstymas kitus asmenis jį diskriminuoti (elgtis su juo blogiau, vien dėl jo tam tikrų savybių - kitos tautybės, religijos ir pan.). Ar aš pats būčiau patenkintas išgirdęs šią nuomonę apie save, kokius jausmus tai sukeltų“, - patarė J. Samuolytė.

Griežtai draudžiama DELFI paskelbtą informaciją panaudoti kitose interneto svetainėse, tradicinėse žiniasklaidos priemonėse ar kitur arba platinti mūsų medžiagą kuriuo nors pavidalu be sutikimo, o jei sutikimas gautas, būtina nurodyti DELFI kaip šaltinį.